

Warszawa, 16 lutego 2011 r.

**Protokół z XXVI posiedzenia
Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych
Warszawa, 16 lutego 2011 r.**

Część wstępna

W dniu 16 lutego 2011 r. w Warszawie odbyło się XXVI posiedzenie Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, zwanej dalej „Komisją Wspólną”. Lista obecności w załączeniu.

Posiedzenie Komisji otworzył współprzewodniczący Komisji Wspólnej Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Pan Tomasz Siemoniak. Przepraszył przy okazji za nieobecność Współprzewodniczącego ze strony mniejszościowych, Pana Artura Jabłońskiego. Następnie powitał w składzie Komisji Wspólnej nowych członków. Powitał również na posiedzeniu Komisji Wspólnej nowomianowanego doradcę Prezydenta ds. mniejszości białoruskiej i społeczności prawosławnej Pana Aleksandra Sosnę.

Porządek obrad

Zgodnie z harmonogramem na XXVI posiedzenie Komisji Wspólnej zaplanowany był następujący porządek obrad:

1. Zatwierdzenie protokołu z XXV posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych.
2. Spotkanie z członkami Komisji Rozpatrującej Wnioski.
3. Prezentacja rezultatów prac grupy roboczej Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych do spraw utworzenia filologii mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego.
4. Rządowy program „Kultura+” a mniejszości narodowe i etniczne.
5. Przedstawienie aktualnych informacji na temat stanu przygotowań Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 i promocji spisu w środowiskach mniejszości narodowych i etnicznych.
6. Akceptacja dla różnorodności w polskim systemie edukacji.
7. Sprawy bieżące.

Pan Tomasz Siemoniak, ze względu na konieczność opuszczenia posiedzenia o godz. 13:20, zaproponował przeniesienie pkt. 2 na koniec posiedzenia, natomiast wcześniejsze omówienie pkt. 3 i 5 oraz problemu stanowiska Komisji Wspólnej w sprawie nowelizacji ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, przewidującej uznanie śląszczyzny za język regionalny.

Pan Jan Syczewski zwrócił uwagę, że przeniesienie na koniec posiedzenia spotkania z członkami Komisji Rozpatrującej Wnioski może uniemożliwić udział w tej istotnej części posiedzenia przedstawicielom mniejszości zamieszkującym z dala od Warszawy. Zaproponował przełożenie tego punktu na kolejne posiedzenie.

Pani Helena Duć-Fajfer wyraziła zdziwienie nieobecnością pozostałych członków Komisji Rozpatrującej Wnioski na posiedzeniu, mimo iż punkt ten był odpowiednio wcześniej przewidziany w porządku obrad.

Pan Tomasz Siemoniak wyjaśnił, że pozostali członkowie Komisji Rozpatrującej Wnioski, poza obecnymi na sali dyrektorami Departamentu Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych, Naczelnikiem Wydziału Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz członkami Komisji Rozpatrującej Wnioski wytypowanymi przez stronę mniejszościową Komisji Wspólnej, jako urzędnicy podlegający swoim przełożonym nie są właściwymi partnerami do dyskusji. Zaproponował także, aby decyzję o przejściu do pkt. 2 podjąć ok. godz. 12:30.

Ad 1 Zatwierdzenie protokołu z XXV posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

Przedstawiciele mniejszości zwrócili uwagę, że protokół ten ma formę niezwykle syntetyczną, co utrudnia oddanie przebiegu dyskusji w trakcie posiedzenia, a często padające w jej trakcie deklaracje i uwagi mają istotne znaczenie.

Pan Tomasz Siemoniak wyjaśnił, że jest to przypadek jednorazowy, związany z problemami technicznymi podczas przechodzenia na nowy system zapisu dźwięku. Zaznaczył także, że w przyszłości protokoły powrócą do poprzedniej formy.

Ad 3 Prezentacja rezultatów prac grupy roboczej Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych do spraw utworzenia filologii mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego.

Pani Tomasz Wicherkiewicz przedstawił prezentację multimedialną rezultatów prac grupy roboczej Komisji Wspólnej do spraw filologii mniejszości narodowych i etnicznych. Następnie poprosił o zgłaszanie się w ciągu najbliższych dwóch miesięcy środowisk mniejszości, które nie uczestniczyły w pracach grupy roboczej, a które są zainteresowane powołaniem takich kierunków, co umożliwi to sprawne zakończenie szacowania kosztów związanych z projektowanymi kierunkami.

Pan Witold Jurek uzupełnił wypowiedź Pana Tomasza Wicherkiewicza o informacje, jak powoływanie takich kierunków będzie wyglądać w świetle nowelizowanej ustawy o szkolnictwie wyższym.

Pani Helena Duć-Fajfer przedstawiła plan dalszej pracy grupy roboczej i ponowiła apel o zgłaszanie się mniejszości zainteresowanych powoływaniem takich kierunków. Podkreśliła także, że zgodnie z planowanym profilem absolwenci takich kierunków mieliby szerokie spektrum możliwości zatrudnienia – od administracji samorządowej, poprzez media mniejszościowe oraz instytucje edukacyjne, do szeroko rozumianej sfery kultury.

Ad 5 Przedstawienie aktualnych informacji na temat stanu przygotowań Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 i promocji spisu w środowiskach mniejszości narodowych i etnicznych.

Pani Lucyna Nowak poinformowała o zmianie na stanowisku prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, a następnie przedstawiła aktualny stan prac nad spisem. Zapewniła, że zgodnie z ustaleniami XXIV posiedzenia Komisji Wspólnej (15-16 września 2010 r., Lublin) w pytaniach nie poczyniono żadnych zmian. Poinformowała o trwających pracach nad ulotką poświęconą Spisowi Powszechnemu, przeznaczoną dla mniejszości narodowych i etnicznych. Zaprezentowała harmonogram przygotowań do spisu. Zadeklarowała również, że w 86 gminach, w których w poprzednim spisie co najmniej 10% mieszkańców zadeklarowało przynależność do mniejszości narodowych bądź etnicznych, spisem zostaną objęci wszyscy mieszkańcy, przy czym ok. 30% z nich – spisem reprezentatywnym (z wykorzystaniem pełnego, a nie skróconego formularza). Przedstawiła także zasady spisu reprezentacyjnego, obejmującego ok. 20% mieszkańców kraju, który posłuży do uzyskania wyników w skali całego państwa. Następnie przedstawiła ona stan realizacji zobowiązań Głównego Urzędu Statystycznego podjętych przed Komisją Wspólną. Zrealizowano spoty radiowy i telewizyjny. Ulotka została przygotowana, czeka jedynie na druk. Zaznaczyła, że Główny Urząd Statystyczny czeka jedynie na informacje o potrzebnym nakładzie. Możliwe są do odbioru plakaty. Brak natomiast akceptacji przez stronę mniejszościową propozycji scenariusza kolejnego spotu telewizyjnego, co blokuje prace nad nim. Potwierdziła także, że Główny Urząd Statystyczny planuje zorganizowanie spotkania poświęconego kwestiom mniejszościowym w spisie, przeznaczonego dla dyrektorów Wojewódzkich Biur Spisowych, Pełnomocników wojewodów do spraw mniejszości narodowych i etnicznych oraz przedstawicieli mniejszości (bez możliwości jednak refundacji kosztów podróży tym ostatnim przez Główny Urząd Statystyczny). Na zakończenie Pani Lucyna Nowak raz jeszcze podkreśliła ostateczny charakter przedstawionych informacji.

Pan Tomasz Siemoniak zaproponował, żeby takie spotkanie odbyło się w formie dodatkowego posiedzenia Komisji Wspólnej, co umożliwiłoby zwrot kosztów podróży przedstawicieli mniejszości na takie spotkanie. Poprosił także o jedynie generalne głosy w dyskusji, a kwestie bardziej szczegółowe zostawić na zaplanowane na marzec spotkanie.

Pan Dobiesław Rzemieniewski wyjaśnił, że marcowe spotkanie miałyby być poświęcone celom czysto szkoleniowym – osoby z Wojewódzkich Biur Spisowych miałyby zostać w jego trakcie

zostać przeszkolone z problematyki mniejszościowej ujętej w spisie, a następnie w swoich województwach, zgodnie z zapotrzebowaniem zgłaszanym przez organizacje mniejszości, przeprowadzać takie szkolenia w terenie.

Pani Magdalena Czyż zasygnalizowała, że mimo złożenia zapotrzebowania na materiały promocyjne Wspólnota Niemiecka z Katowic wciąż ich nie otrzymała.

Pan Grzegorz Kuprianowicz zainteresował się, czy podczas szkolenia rachmistrzów należyta uwagę poświęcono kwestiom narodowościowym. Zapytał także, czy można liczyć na udział przedstawicieli Urzędów Statystycznych lub GUS w spotkaniach organizowanych przez mniejszości. Zwrócił również uwagę na brak w formularzu skróconym pytania o wyznanie. Skrytykował również definicję języka ojczystego użytą w formularzu, stwierdzając, iż w ten sposób będzie to kolejne pytanie o język używany, w tym przypadku – w dzieciństwie. Definicja ta pozostała niezmienną mimo uwag zgłaszanych przez przedstawicieli mniejszości na posiedzeniach Komisji Wspólnej jeszcze w poł. 2010 r. Zaakcentował, że promocja spisu pomija aspekt obaw mniejszości przed deklarowaniem w trakcie spisu swej przynależności narodowej oraz nie akcentuje kwestii tajemnicy statystycznej. Podkreślił także znaczenie wyników spisu w odniesieniu do języka używanego w domu w przypadku grup ludności o polskiej tożsamości, ale niepolskim języku, co byłoby istotne zwłaszcza z punktu widzenia Europejskiej Karty Języków Regionalnych lub Mniejszościowych.

Pani Helena Duć-Fajfer uściśliła, jaka grupa mieszkańców kraju zostanie objęta Spisem oraz zapytała, czy będzie dostępne tłumaczenie ulotki na języki mniejszości. Podkreśliła, że potrzeba taka była sygnalizowana od samego początku, co jednak zostało przez Główny Urząd Statystyczny zignorowane (ulotka dostępna będzie jedynie w języku polskim). Wyraziła swoją negatywną opinię na temat przyjętego do realizacji spotu telewizyjnego poświęconego mniejszościom w ramach promocji Spisu. Skrytykowała prezentowane przez Urząd podejście, polegające na długim prowadzeniu ustaleń i konsultacji z Komisją Wspólną Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, aby przed samym Spisem poinformować o braku możliwości realizacji przyjętych wcześniej bez sprzeciwu propozycji. Zwróciła także uwagę na fakt, że mimo protestów Komisji Wspólnej Urząd nie zmienił definicji języka ojczystego.

Pan Ludomir Molitoris upewnił się, w jaki sposób można będzie kontrolować pracę rachmistrza i wpisywane przez niego odpowiedzi, co związane jest z licznymi wątpliwościami dotyczącymi poprzedniego Spisu w tym zakresie. Zauważył, że przy ostatnim Spisie zaobserwowano 8 przypadków, kiedy rachmistrz wpisywał inną narodowość niż deklarowana, bądź nic nie wpisywał, a następnie nie pokazywał tego, co wpisał. Pan L. Molitoris ponownie spytał, w jaki sposób będzie można kontrolować rachmistrzów odnośnie wpisywania danych rzeczywiście deklarowanych przez osoby spisywane, zauważając, że na konferencji w Lublinie, pani Lucyna Nowaka przyznała w rozmowie z nim, że dokumenty spisowe z 2002 r. były błędnie wypełnione aż w 50% arkuszy przesyłanych do centrali GUS w Warszawie z południa Polski.

Pan Mirosław Kupicz spytał, czy są ograniczenia odnośnie ilości osób spisujących się przez Internet z jednego adresu IP.

Padło również pytanie o przyczynę ustalenia progu gmin, w których rachmistrzowie dotrą do wszystkich mieszkańców, na 10% mieszkańców deklarujących niepolską narodowość w trakcie poprzedniego spisu.

Pani Lucyna Nowak podkreśliła, że w stosunku do poprzedniego spisu udoskonalono system szkolenia – w roku bieżącym rachmistrzów szkółą bezpośrednio pracownicy statystyki. Zapewniła, że każdy będzie mieć możliwość kontroli danych wprowadzanych przez ankierów do systemu. Wyjaśniła także, że pobieranie danych bezpośrednio do komputera wyklucza możliwość spisywania danych „na brudno”. Zwróciła również uwagę, że Pani Helena Duć-Fajfer wbrew własnym deklaracjom nie przedstawiła innej definicji języka ojczystego, przez co Główny Urząd Statystyczny uznał obecnie zastosowaną definicję (zgodną z zaleceniami Organizacji Narodów Zjednoczonych) za zaakceptowaną. Przedstawiła także pokrótce sposób logowania się w trakcie samospisu. Podkreśliła również, że kwestia tłumaczenia na języki mniejszości dotyczyła nie ulotki, a listu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, jednak jego powstanie, w związku ze zmianą na tym stanowisku, wydaje się mało prawdopodobne.

Pani Helena Duć-Fajfer wyjaśniła, że Główny Urząd Statystyczny nie kontaktował się z nią w sprawie definicji języka ojczystego.

Pan Grzegorz Kuprianowicz, w obliczu wynikających kontrowersji, podkreślił raz jeszcze wagę protokołów z posiedzeń Komisji Wspólnej. Zaakcentował również, że obecnie przyjęta definicja języka ojczystego może być odbierana jako krzywdząca nie tylko przez mniejszości, ale również przez imigrantów-Polaków ze Wschodu, którzy w dzieciństwie posługiwali się w domu językiem innym niż polski, ale uważają język polski za ojczysty. Wyraził również swoje poważne zaniepokojenie brakiem informacji na temat sposobu wyliczenia ostatecznej liczby mniejszości, czyli łączenia danych ze spisu reprezentatywnego z samospisem, co dla mniejszości jest kwestią fundamentalną.

Pan Ludomir Molitoris przedstawił swoje obawy odnośnie niewychwycenia przez Spis mniejszości, które nie stanowią w żadnej gminie ponad 10% mieszkańców.

Zamykając ten punkt porządku posiedzenia Pan Tomasz Siemoniak zaznaczył, że mimo roboczego charakteru spotkania planowanego w Głównym Urzędzie Statystycznym w marcu nie ma przeszkód, aby wzięli w nim udział przedstawiciele mniejszości z Komisji Wspólnej. Podkreślił również wagę pisemnych ustaleń w tak ważkich kwestiach, jak przygotowania do Spisu.

Ad 7 Sprawy bieżące

Pan Rafał Bartek złożył wniosek, aby Komisja Wspólna nie zajmowała stanowiska w sprawie poselskiego projektu zmiany ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, nadającemu status języka regionalnego śląszczyźnie, argumentując, że decyzja taka jest decyzją czysto polityczną i powinien ją podejmować Sejm.

Pani Helena Duć-Fajfer podkreśliła z kolei, że jeśli Komisja Wspólna wypowiada się w niezwykle drobiazgowych kwestiach związanych z mniejszościami narodowymi i etnicznymi (np.

kwestie organizacyjne szkół i przedszkoli), to zdziwienie może budzić fakt, że unika zajęcia stanowiska w kwestii tak fundamentalnej. Podkreśliła, że ona podtrzymuje swoje poparcie dla aspiracji Ślązaków.

Panowie Grzegorz Kuprianowicz oraz Eugeniusz Wappa poparli wniosek Pana Rafała Bartka.

Pan Grzegorz Janusz podkreślił, że w Europie niewiele jest krajów z podobną do Polski regulacją – o zamkniętym spisie mniejszości. W takich wypadkach umieszczenie w tym spisie nie tyle przesądza o istnieniu danej mniejszości, a jedynie o zapewnieniu jej specjalnego statusu – w sensie zapewnienia szczególnej ochrony i wsparcia.

Pani Helena Duć-Fajfer jeszcze raz podkreśliła, że powoływanie się na argument o „braku kompetencji” Komisji Wspólnej w tej sprawie i uznanie, że tego typu decyzja polityczna nie powinna być z Komisją Wspólną konsultowana jest w jej opinii niekonsekwentne – Komisja Wspólna bowiem wielokrotnie sygnalizowała, że aspiruje do wywierania realnego wpływu na różne decyzje skutkujące zmianą sytuacji mniejszości narodowych i etnicznych, a obecnie, kiedy została poproszona o zajęcie stanowiska w kwestii fundamentalnej, uchyla się od tego. Podkreśliła również, że jej zdaniem kwestie tożsamości kulturowej obywateli nie powinny podlegać decyzjom politycznym, a jeśli już podlegają, to jako członek Komisji Wspólnej ona czuje się zobowiązana poprzeć grupę, która domaga się tego typu politycznej akceptacji.

Pan Tomasz Siemoniak w obliczu tak spolaryzowanych stanowisk poszczególnych członków Komisji Wspólnej również poparł propozycję Pana Rafała Bartka.

Pan Ludomir Molitoris przypomniał o propozycji Pana Józefa Ciągwy, aby na jedno z posiedzeń Komisji Wspólnej zaprosić przedstawicieli Ślązaków i dać im szansę się wypowiedzieć. Zauważył także, że nowelizując ustawę warto by zapisać w niej zobowiązanie władz samorządowych do wspierania kultury mniejszości.

Pan Tomasz Siemoniak zaproponował włączenie rozważań nad ewentualną nowelizacją ustawy do programu prac Komisji Wspólnej. Poinformował jednocześnie, że trwają prace nad nowelizacją ustawy w zakresie wyłaniania reprezentantów mniejszości romskiej.

Pani Helena Duć-Fajfer poinformowała, że w związku z decyzją Komisji Wspólnej o nie zajmowaniu stanowiska w sprawie nowelizacji ustawy zmierzającej do nadania śląszczyźnie statusu języka regionalnego, ona zgłosi w tej sprawie głos odrębny.

W związku z umieszczeniem w porządku obrad kolejnego, kwietniowego posiedzenia punktu poświęconego współpracy środowisk mniejszości narodowych i etnicznych z Instytutem Pamięci Narodowej Pan Mateusz Szpytma zaproponował, aby propozycje tematów przekazywano mu drogą mailową.

Pan Tomasz Siemoniak przekazał prowadzenie obrad Panu Andrzejowi Marciniakowi.

Pani Lucyna Nowak podkreśliła, że wbrew wcześniejszej wypowiedzi Pana Grzegorza Kuprianowicza informacja o tym, że pytanie o język wystąpi jedynie w kwestionariuszu

rozszerzonym była wcześniej przekazywana oficjalnie w notatkach przygotowywanych dla Komisji Wspólnej przez Główny Urząd Statystyczny.

Pan Rafał Bartek podkreślił, że poza 86 gminami (w których w trakcie poprzedniego spisu co najmniej 10% mieszkańców zadeklarowało przynależność do mniejszości narodowych lub etnicznych), które objęte zostaną spisem pełnym, wyniki obecnego i poprzedniego spisów, ze względu na reprezentatywny charakter obecnego, będą nieporównywalne. Zaproponował w związku z tym, aby pracując nad nowelizacją ustawy rozważyć odejście od opierania się o dane statystyczne (np. przy wprowadzaniu języka pomocniczego).

Pan Stefan Hładyk zapytał, czy w wypadku nazw w języku mniejszości obie nazwy winny znaleźć się na jednej tablicy, czy na dwóch oddzielnych. Pan Dobiesław Rzemieniewski poinformował, że zgodnie z obowiązującymi przepisami obie nazwy winny znaleźć się na jednej tablicy.

Ze względu na ograniczenia czasowe przedstawiciele Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego Pan Andrzej Marciniak zaproponował przejście do punktu 4 porządku posiedzenia i później powrót do Spraw bieżących.

Ad 4 Rządowy program „Kultura+” a mniejszości narodowe i etniczne.

Pani Anna Duńczyk przedstawiła informacje na temat założeń rządowego programu „Kultura +” (materiał w załączeniu), podkreślając, że skierowany on jest przede wszystkim do samorządów gminnych.

Pan Andrzej Marciniak spytał o ogólną wartość programu oraz wartości progowe projektów (odpowiednio: 270 mln zł, 100 tys. zł dla projektów digitalizacyjnych oraz 50 tys. zł dla remontów).

Pan Grzegorz Kuprianowicz zapytał o uwzględnienie dziedzictwa mniejszości narodowych i etnicznych w programie, proponując jednocześnie, aby w miarę możliwości doprecyzować, że sformułowanie „polskie dziedzictwo kulturowe” nie odnosi się jedynie do polskości w znaczeniu etnicznym.

Pani Anna Duńczyk zobowiązała się do zastosowania stosownych zapisów w nieogłoszonym jeszcze regulaminie programu oraz materiałach informacyjnych. Poinformowała także o zbliżonym programie, „Dziedzictwo cyfrowe”, przeznaczonym m. in. dla organizacji pozarządowych.

Pan Eugeniusz Wappa zainteresował się, czy w wypadku digitalizacji numerów archiwalnych czasopism mniejszości znajdujących się w zbiorach biblioteki publicznej zostaną one udostępnione redakcjom macierzystym.

Pani Anna Duńczyk zapewniła, że warunkiem wykorzystania środków z rządowego programu „Kultura +” jest zapewnienie otwartego dostępu do zdigitalizowanego materiału (z zastrzeżeniem przestrzegania praw autorskich). Będzie on także przekazywany podmiotom powiązanym – w tym wypadku odpowiednim redakcjom.

Pan Ludomir Molitoris zainteresował się, czy Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przewiduje jakikolwiek program przeznaczony dla mniejszości narodowych i etnicznych, który umożliwiałby finansowanie np. domów kultury mniejszości, które prowadzone są zwykle nie przez samorządy, a przez organizacje pozarządowe.

Pani Anna Duńczyk przyznała, że brak takiego programu, choć szereg działań mniejszości finansowanych jest z poszczególnych programów Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Pan Rafał Bartek nawiązał do wypowiedzi Pana Grzegorza Kuprianowicza, stwierdzając, że takie doprecyzowanie pojęcia „polskie dziedzictwo kulturowe” byłoby korzystne nie tylko w wypadku tego konkretnego programu, ale wszelkich działań podejmowanych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Ad 7 Sprawy bieżące (c. d.)

Pan Grzegorz Janusz zasygnalizował problem związany z nazwami dodatkowymi w języku mniejszości – w sytuacji, kiedy tablice z nazwą w języku mniejszości wieszano pod tablicami z nazwami w języku polskim (takie wypadki miały miejsce w początkowym okresie obowiązywania przepisów), zdarzają się sytuacje, że zarządca infrastruktury drogowej w wypadku ich zniszczenia odmawiał ich wymiany i samorządy zmuszone były to czynić na własny koszt.

Pan Ludomir Molitoris zapytał o możliwość przedłużenia terminu składania wniosków o dotacje inwestycyjne.

Pan Andrzej Marciniak wyjaśnił, że termin ten wynika z harmonogramu narzuconego przez Ministerstwo Finansów, które opracowuje projekt budżetu na kolejny rok, w związku z czym nie ma możliwości jego zmiany. Dodał również, że o trybie prac nad budżetem (i wynikających z tego konsekwencjach odnośnie terminów składania wniosków w różnych kategoriach) Komisja Wspólna była informowana już rok i dwa lata temu.

Pan Olgierd Wojciechowski zapytał o procedurę w sytuacji, gdy mieszkańcy miejscowości chcą wprowadzenia nazwy w języku mniejszości, ale gmina nie podejmuje żadnych działań. Podał tutaj przykład wsi Burbiszki w gminie Sejny. Pan Andrzej Marciniak zobowiązał się do przekazania informacji o sprawie Pełnomocnikowi Wojewody Podlaskiego do spraw Mniejszości Narodowych i Etnicznych Panu Maciejowi Tefelskiemu.

Pani Helena Duć-Fajfer zaproponowała rozpoczęcie zbierania uwag i sugestii do przyszłej nowelizacji ustawy.

Pan Andrzej Marciniak poparł taki pomysł, podkreślił jednak że omawiana na obecnym posiedzeniu propozycja nowelizacji jest projektem poselskim i to posłowie mają prawo do ewentualnych autopoprawek.

Pan Stefan Hładyk zwrócił uwagę na fakt ignorowania przez władze samorządowe kwestii obecności w szkołach programów poświęconych mniejszościom i wielokulturowości - szczególnie dziwne na terenach przez mniejszości zamieszkiwanych. W praktyce zatem, mimo odpowiednich

przepisów wydanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, zadania edukacyjne w tym zakresie realizowane są w sposób szczątkowy. Informowane natomiast o problemie małopolskie kuratorium odpowiedziało, że sprawuje ono jedynie ogólny nadzór nad wypełnianiem zadań edukacyjnych przez samorządy.

Pan Andrzej Marciniak zaznaczył, że sprawy te zostaną poruszone w kolejnym punkcie porządku posiedzenia.

Następnie Komisja Wspólna przyjęła projekt opinii dotycząca projektu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych.

Ad 6 Akceptacja dla różnorodności w polskim systemie edukacji

Pan Rafał Bartek, pomysłodawca niniejszego punktu, podkreślił wagę szerzenia wiedzy o mniejszościach i odrębnościach kulturowych w społeczeństwie większościowym, zwracając jednocześnie uwagę na fakt, że w tym zakresie istnieją największe potrzeby. Odwołał się przy tym do przykładów konkretnych sytuacji, w których w szczególnie jaskrawy sposób przejawiała się niewiedza i nietolerancja w stosunku do mniejszości. Zaznaczył, iż w jego przekonaniu, oprócz stworzenia warunków do opracowywania i wdrażania programów nauczania poświęconych tym kwestiom, konieczna jest jeszcze aktywna polityka propagująca korzystanie z takich programów, choć kwestia w czyje kompetencje winny wejść tego typu działania wymagałaby głębszego zastanowienia się.

Pani Grażyna Płoszajska przedstawiła dodatkowe wyjaśnienia do przesłanego członkom Komisji Wspólnej materiału (w załączeniu). M. in. wyjaśniła, w jaki sposób rodzice mogą oficjalnie skarżyć się na niewłaściwe zachowania nauczycieli i dyrekcji placówek edukacyjnych. Zachęciła również, mimo obaw rodziców o szykanowanie dzieci, o przekazywanie takich informacji – ułatwi to wykorzenienie złych podstaw w środowiskach nauczycielskich. Ponadto wyjaśniła, że kwestie kultury mniejszości zostały ujęte w podstawach programowych różnych przedmiotów (np. wiedza o kulturze, wiedza o społeczeństwie) – zarówno w starej, jak i zaczynającej sukcesywnie obowiązywać nowej (w tej ostatniej w jeszcze większym zakresie). Podkreśliła, że w ramach nadzoru Ministerstwo Edukacji Narodowej planowane jest sprawdzanie realizacji tych elementów programów. Zaznaczyła, że niestety nie wszystkie kuratoria poświęcają należną uwagę tym kwestiom – niektóre nie zapewniają dostępu do materiałów pomocniczych ani odpowiednich szkoleń dla nauczycieli. Przedstawiła natomiast szereg innych działań podejmowanych i organizowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej na rzecz nauczycieli w zakresie propagowania wielokulturowości.

Pani Helena Duć-Fajfer podkreśliła, że nauka o mniejszościach kulturowych, choć obecna w szkołach, ma charakter etnograficzny, nie poświęca natomiast uwagi kształtowaniu postaw

wrażliwości na przedstawicieli innych kultur. W jej przekonaniu wynika to z niezwykle „polonocentrycznego” modelu kształcenia w Polsce – co samo w sobie nie jest niczym wyjątkowym, szkodliwe jest jednak traktowanie takich poglądów jako postawy obiektywnej, bez świadomości subiektywności takiego podejścia.

Pan Rafał Bartek zgodził się z poglądami Pani Heleny Duć-Fajfer, również pokładając nadzieję w planach powołania etnofilologii mniejszościowych. Podkreślił także, że pozytywne działania na poziomie ministerstwa oraz kuratoriów znajdują oddźwięk jedynie wśród części środowiska nauczycielskiego, a rodzice boją się zwykle interweniować w tej sprawie u organów nadzorczych, obawiając się o ewentualne konsekwencje takich poczynań dla uczących się dzieci. W jego opinii odpowiednia kampania informacyjna w szkołach, w których uczą się przedstawiciele mniejszości mogłaby pomóc.

Ad 2 Spotkanie z członkami Komisji Rozpatrującej Wnioski

Pani Ewa Michna jako jeden z ekspertów powołanych przez stronę mniejszościową Komisji Wspólnej podziękowała w imieniu swoim i kolegów za zaufanie, jakim zostali obdarzeni. Podkreśliła, że wraz z kolegami została ona włączona w skład Komisji Rozpatrującej Wnioski już w trakcie jej prac. Poinformowała, że Komisja Rozpatrująca Wnioski rozpatruje oddzielnie każdy z nich, Zasugerowała także, że ze względu na inne obowiązki oraz konieczność dojazdów, wskazane byłoby nadsyłanie wniosków wypełnianych za pomocą aplikacji opracowanej przez Departament – umożliwi to ekspertom zapoznanie się z nimi, a ponadto ułatwi prace, które toczą się w niezwykle szybkim, wynikającym z obowiązujących terminów, tempie. Poinformowała również, że ze względu na warunki opracowywania budżetu termin składania wniosków o dotacje inwestycyjne, choć krótkie, są niestety nieprzekraczalne. Następnie przedstawiła szereg kwestii związanych z procedurą i warunkami oceny wniosków oraz propozycje, które mogłyby ułatwić prace Komisji Rozpatrującej Wnioski – m. in. sporządzanie wieloletnich planów inwestycji przez poszczególne mniejszości, tworzenie rankingów wniosków oraz racjonalne prognozowanie kosztów, co w obliczu nie największego budżetu mogłoby np. umożliwić za cenę wydawania czasopisma na gorszej jakości papierze realizację jeszcze dwóch projektów danej mniejszości. Podkreśliła także, że ostateczna decyzja o rozdziale środków należy do ministra, który podpisuje się pod nią – stąd też wynik prac Komisji Rozpatrującej Wnioski był inny, niż decyzja ministra – za tego typu zmiany, które miały miejsce w tym roku, odpowiada już minister.

Pan Andrzej Marciniak podkreślił, że ze względu na termin składania wniosków o dotacje inwestycyjne, upływający 28 lutego, konieczne jest wyłonienie (lub podtrzymanie mandatu bieżących) przedstawicieli strony mniejszościowej w Komisji Wspólnej do pracy w tegorocznej Komisji Rozpatrującej Wnioski.

Pan Dobiesław Rzemieniewski poinformował, że system prezentowania wniosków do rozpatrzenia Komisji Rozpatrującej Wnioski zostanie w roku bieżącym zmieniony, tak aby

wszyscy jej członkowie mogli mieć poczucie oglądu całości sytuacji w trakcie dzielenia środków. Podkreślił także, że porównywanie wniosków, nawet o podobnym charakterze, ale pochodzących od różnych mniejszości, jest sprawą niezwykle skomplikowaną i nie poddającą się szablonowemu traktowaniu – stąd np. praktyczna niemożność zastosowania systemu punktowego – mógłby on doprowadzić do tego, że wiele wartościowych projektów nie uzyskiwałoby wsparcia.

Pani Helena Duć-Fajfer stwierdziła, że eksperci potwierdzili jej obawy, iż wnioski rozpatrywane są bez określenia jasnych, wspólnych zasad. Wyraziła także zdziwienie, że eksperci wskazani przez stronę mniejszościową Komisji Wspólnej zajęli pozycję szeregowych członków Komisji Rozpatrującej Wnioski, a nie doradców. Podkreśliła, że jej zdaniem faworyzowane są organizacje, które powołane zostały w okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Jej zdziwienie wywołała informacja, że podmioty, które odmówiły obniżenia kosztorysu wniosku otrzymują dotacje w żądanej wysokości. Zaznaczyła, że w jej przekonaniu eksperci nie wykonali swego zadania, wynika to jednak z uniemożliwienia im właściwego wypełnienia go. Dodała również, że w jej przekonaniu małe mniejszości, zwłaszcza etniczne, pozbawione wsparcia państwa macierzystego, winny otrzymywać znacząco wyższe wsparcie.

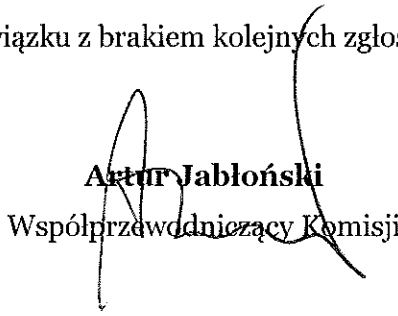
Pan Andrzej Marciniak podkreślił, że brak systemu punktowego oceny wniosków nie jest równoznaczny z brakiem jakichkolwiek zasad. Wyraził także przekonanie, że pozycja członka Komisji Rozpatrującej Wnioski z prawem głosu jest istotniejsza od funkcji jedynie obserwacyjno-doradczych.

Pan Piotr Kadłick zaznaczył, że w jego przekonaniu dyskusja ta powinna się toczyć w obecności ministra, a nie stanowić ostatni punkt posiedzenia. Postawił również wniosek, aby Komisja Wspólna spotkała się nie tylko z ekspertami będącymi członkami Komisji Rozpatrującej Wnioski i kierownictwem Departamentu, ale również z funkcjonariuszami Ministerstwa będącymi członkami Komisji Rozpatrującej Wnioski. Zaznaczył, że protokoły z posiedzeń tej Komisji winny być, zgodnie z zasadą transparentności, opublikowane. Postawił również pytanie, z kim konsultowane były wnioski mniejszości żydowskiej.

Pan Tomasz Wicherkiewicz podkreślił, że brak stałych kryteriów stanowił spore utrudnienie dla pracy ekspertów, podkreślił natomiast wysoki poziom merytoryczny pracowników Departamentu uczestniczących w pracach Komisji Rozpatrującej Wnioski.

Na zakończenie Pan Grzegorz Kuprianowicz w imieniu strony mniejszościowej Komisji Wspólnej zadeklarował, że do dnia 28 lutego br. przekaze swoje stanowisko odnośnie przedłużenia na kolejny rok mandatu dotychczasowych ekspertów w Komisji Rozpatrującej Wnioski lub ewentualnie powołania ich następców.

W związku z brakiem kolejnych zgłoszeń Pan Andrzej Marciniak zamknął obrady.

Artur Jabłoński

Współprzewodniczący Komisji

Tomasz Siemoniak

Współprzewodniczący Komisji